



Klub Przyrodników

Owczary 17, 69-113 Górzycza

e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com; [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)
Konto: Santander nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645; NIP: PL 927-15-06-791

Owczary, 16 września 2025 r.

**Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
Warszawa**

W związku z udostępnieniem zmienionych projektów 11 planów utrzymania wód, przedkładam następujący komentarz:

1. Zgodnie z obowiązującym prawem polskim i europejskim oraz Konwencją z Aarhus, projekty należy poddać formalnie strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, w tym przeprowadzić postępowanie zapewniające udział społeczeństwa oraz uzyskać opinie odpowiednich organów w stosunku do aktualnych projektów PUW. Wcześniejsze projekty, konsultowane w styczniu 2025 r., nie zawierały podstawowych informacji umożliwiających zlokalizowanie działań przewidywanych w planach. Projekty zostały doprowadzone do zgodności z wymogami techniki legislacyjnej – uzupełnione o wskazanie lokalizacji przewidywanych działań – dopiero w wyniku styczniowych konsultacji. Dopiero w aktualnych wersjach projektów społeczeństwo otrzymuje więc „niezbędne informacje” o których mowa w art 7 Konwencji z Aarhus. Dopiero teraz można więc zrealizować udział społeczeństwa w opracowaniu projektów PUW.

Wymogowi umożliwienia udziału społeczeństwa nie czyni zadość umożliwienie składania „komentarzy” do obecnych projektów, gdyż nie jest jasne, jaki jest cel takich komentarzy, tj. czy będą one rozważone jako uwagi i wnioski, mogąc potencjalnie jeszcze wpłynąć na treść planów. Obecne projekty określane są przez Państwa jako „ostateczne”, co oznaczałoby, że składanie komentarzy jest bezprzedmiotowe, gdyż i tak nie zostaną one rozważone.

Konieczne jest więc ponowne otwarcie możliwości składania uwag do projektów planów – z podaniem jasnej informacji, że uwagi te będą rozważone. W przeciwnym razie musiałbym uznać, że wymogi art. 7 Konwencji z Aarhus w stosunku do przedmiotowych projektów nie zostały spełnione.

2. W zestawieniu uwag proszę uzupełnić dane podmiotów wnoszących uwagi. W przeciwnym razie (ponieważ nie zawsze skopiowano także dokładne brzmienie uwag) nie jest możliwe wyszukanie sposobu odniesienia się do naszych uwag, a tym samym nie jest możliwe uzyskanie informacji zwrotnej – zweryfikowanie, czy nasze uwagi zostały rozpatrzone i zapoznanie się z argumentacją co do meritum, którego dotyczyła każda z uwag.

Biurow Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: klub.przyrodnikow.kp@gmail.com
tel. 694 206 670

Stacja Terenowa Klubu Przyrodników
Owczary 17, 69-113 Górzycza
e-mail: owczary@kp.org.pl
tel. 694 206 397

3. Uzupelniono podstawowy brak projektów, tj. podano lokalizacje odcinków cieków wymienionych w załączniku 3a. Proszę podobnie uzupełnić lokalizację odcinków objętych zagrożeniami (za. 1) oraz urządzeń wodnych o których mów załącznik 2.

Proszę o udostępnienie odpowiedniej bazy danych przestrzennych.

Zwracam przy okazji uwagę, że w opisie planów („dokument pomocniczy”) podano, że w ramach pracy nad planami wykonano „dostosowanie nazewnictwa cieków do danych referencyjnych aktualnego MPHP”. Przedstawiony materiał sugeruje, że nie zostało to wykonane, bo zastosowane nazewnictwo wielu cieków jest odmienne.

Pozytywem jest próba przeprowadzenia analizy kosztów i korzyści projektowanych prac, choć bardzo uproszczonej. W opisie planów („dokument pomocniczy”) oraz w prognozie oddziaływania na środowisko należy podać, jaka była dokładna metoda analizy (zastosowane skale punktowe i sposób przetwarzania punktacji) – dopiero wówczas analiza ta będzie mogła być zweryfikowana. Sugerujemy upublicznienie pełnych danych z tej analizy, tj. ocen przyznanych poszczególnym działaniom na poszczególnych odcinkach wód.

Już na podstawie obecnie dostępnych danych o analizie kosztów i korzyści, sformułować można następujące uwagi:

- a) Działania, które w wyniku analizy kosztów i korzyści zostały ocenione jako „dopuszczalne”, ale nie jako „celowe” ani nie „zasadne”, należałoby usunąć z planów. Podstawą dobrych praktyk utrzymania wód jest realizacja prac utrzymaniowych tylko wtedy, gdy uzyska się pewność, że są zasadne i celowe. Wnioskuje o odpowiednie uzupełnienie analizy i skorygowanie treści planów.
 - b) Po stronie „kosztów środowiskowych” uwzględniono oddziaływanie na obszary chronione, ale w żaden sposób nie uwzględniono oddziaływań na wartości przyrodnicze, w tym gatunki chronione i siedliska przyrodnicze poza formami ochrony przyrody. Zdajemy sobie sprawę z niepełnej dostępności odpowiednich danych, ale jako proxy wartości przyrodniczej cieku do takiej analizy można było wykorzystać wyniki „Waloryzacji przyrodniczej rzek” opracowanej przez Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu i Fundację WWF Polska, na podstawie wnikliwych analiz cech hydromorfologicznych rzek. Wnioskuje o odpowiednie uzupełnienie analizy przez dodanie „kosztu środowiskowego” tym większego, im wyższa jest wartość przyrodnicza odcinka cieku w analizie WWF & UP.
4. Ponawiam złożony już w styczniu 2025 r. wniosek o uzupełnienie identyfikacji wszystkich zidentyfikowanych w p.u.w. zagrożeń dla swobodnego przepływu wód oraz spływu lodów. „Identyfikacja zagrożenia” oznacza, że należy rzetelnie określić, na czym zagrożenie polega, tj. jaka istotna wartość jest zagrożona, przez jaki czynnik, oraz w jakim stopniu.

Zwracam tu uwagę, że naturalne procesy fluwialne i biologiczne, takie jak erozja denną i brzegową, akumulacja materiału wlezonego, rozwój roślinności w korycie, zarastanie brzegów drzewami i krzewami (w tym powalanie się martwych drzew do koryta), działalność bobrów, mogą być uznawane za zagrożenia tylko wówczas, gdy wskaże się konkretną, zagrożoną przez te procesy wartość, np. zagrożoną infrastrukturę. Bez wskazania takiego recipienta zagrożenia, nie można uznać, że dokonano „identyfikacji zagrożenia”, której wymaga art. 327 ust. 1 pkt. 1 ustawy Prawo wodne.

Biorąc pod uwagę, że art. 327 ust. 1 pkt. 1 ustawy Prawo wodne nie wylicza przesądza rodzajów „zagrożeń”, a także fakt, że „zagrożenia” I-VIII są de facto naturalnymi zjawiskami z zakresu morfologii fluwialnej, które mogą stać się „zagrożeniem” tylko w szczególnych okolicznościach, sugeruję przeredagowanie załącznika I w następujący sposób:

- Wprowadzić dla kolumn G-P nadtytuł „zjawiska hydromorfologiczne wpływające na swobodny przepływ wód i spływ lodów”, a kody „Zagr. I-VIII” zmienić na „Zjawisko I-VIII” (odpowiednich zmian dokonując także w opisie planów i w prognozie).
- Za kolumną P wprowadzić dodatkową kolumnę „Przesłanki identyfikacji zagrożenia” – w skazując z w niej, dlaczego na danym odcinku cieku te zjawiska są identyfikowane jako „zagrożenie”, np. wymieniając w niej elementy narażone na zalanie w wyniku przepływu wód lub braku spływu lodów.

Taki sposób „identyfikacji zagrożeń” wydaje się zgodny z wymogami ustawowymi, a byłby wyrazem nowoczesnego i zgodnego z „dobrymi praktykami” podejścia do utrzymania wód.

5. Nie mogę się zgodzić z przyjętym w prognozach oddziaływania na środowisko podejściem do oceny wpływu planów utrzymania wód na cele wynikające z Rozporządzenia UE 1991/2024 w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych, sprowadzonym do stwierdzenia, że taka ocena, a także uwzględnienie potrzeb odbudowy przyrody w p.u.w. nie są możliwe. Choć nie opracowano jeszcze Krajowego Planu Odbudowy Zasobów przyrodniczych, to:

- a) Od ponad roku obowiązuje art. 4(12) rozporządzenia 1991/2024, wymagający zapobiegania znacznym pogorszeniom stanu siedlisk przyrodniczych będących w dobrym stanie (także poza obszarami Natura 2000!0 – należało więc sprawdzić, czy prace utrzymaniowe ujęte w p.u.w. nie spowodują pogorszenia stanu np. będących obecnie w dobrym stanie płatów rzecznych siedlisk 32260, 3220, 3230, 3240, 3270, albo zależnych od wylewów wód siedlisk 91E0, 6430;
- b) Cele odbudowy siedlisk przyrodniczych określone są wprost w rozporządzeniu i docelowo oznaczają odbudowę co najmniej 90% powierzchni niebędącej obecnie w dobrym stanie – KPO ZP może najwyżej określić kolejność odbudowywania. Już obecnie można i trzeba więc sprawdzić, czy prace utrzymaniowe ujęte w p.u.w. nie zniweczą możliwości lub nie utrudnią odbudowy poszczególnych siedlisk;
- c) Według naszej wiedzy, to PGW Wody Polskie miało, do czerwca 2025 r. zaproponować wykaz barier, które miałyby być usunięte, jak również dodatkowe propozycje środków poprawy naturalnych funkcji powiązanych z rzekami równin zalewowych, w wykonaniu art. 9 rozporządzenia 1991/2024. Należy więc sprawdzić zgodność p.u.w. z tymi propozycjami – czy np. bariery proponowane do usunięcia nie zostały w p.u.w. zaplanowane do remontu lub konserwacji, i czy prace ujęte w p.u.w. nie utrudnią poprawy naturalnych funkcji powiązanych z rzekami równin zalewowych.

6. W prognozach oddziaływania na cele środowiskowe dla wód przyjmujecie Państwo, że do uniknięcia znaczącego oddziaływania wystarczy:

- zalecenie stosowania działań minimalizujących wpływ na osiągnięcie celów środowiskowych, jeżeli realizacja działania wpływa na dany element oceny stanu, a wyniki aktualnej oceny JCWP wskazują dobry stan elementu oceny, bądź gdy ocena ta nie była dostępna;
- obowiązek stosowania działań minimalizujących wpływ na osiągnięcie celów środowiskowych, jeżeli realizacja działania wpływa znacząco na dany element oceny stanu, a wyniki aktualnej oceny JCWP wskazują zły stan elementu oceny

Nawet jeżeli przyjąć, że zaproponowane środki minimalizujące są w stanie faktycznie odnieść taki skutek, to podejście do JCWP w których stan danego elementu jest nieznanym uchybia zasadzie przezorności, będącej fundamentem prawa środowiskowego

UE. Zasada ta wymaga, by elementy których stan nie jest znany traktować tak samo, jak elementy których stan jest zły. Wnoszę o poprawę prognoz w tym zakresie.

7. W prognozach nadal nie znajdujemy informacji, jaka część łącznej długości cieków każdej j.c.w.p. miałyby być objęta pracami utrzymaniowymi, i jaka część łącznej długości cieków w każdym obszarze chronionym miałyby być objęta pracami utrzymaniowymi – a są to informacje kluczowe do oceny istotności oddziaływania na j.c.w.p./obszar. Wnoszę o uzupełnienie i poprawienie w tym zakresie.
8. Dla każdego obszaru Natura 2000 proszę przedstawić konkretną i rozwiewającą wszystkie racjonalne wątpliwości, argumentację dlaczego negatywne oddziaływanie prac przewidzianych w p.u.w. na ten obszar, jego integralność i poszczególne przedmioty ochrony, nie będzie znaczące. Brak takiego dowodu będzie przesłanką uniemożliwiającą przyjęcie p.u.w., w związku z art 55 ust 2 ustawy o ocenach na środowisko i orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE.
9. Ponawiam złożony już w styczniu 2025 r. wniosek o usunięcie prac utrzymaniowych bezpośrednio i krytycznie zagrażających najbardziej wrażliwym przedmiotom ochrony obszarów chronionych:
 - a) pkt 2, 3, 4 (w zakresie dot. przeszkód naturalnych), 5, 6 w obszarach chroniących siedlisko przyrodnicze 3260;
 - b) pkt. 4 (w zakresie dot. przeszkód naturalnych), 5, 6 w obszarach chroniących siedliska przyrodnicze 3220, 3230, 3240;
 - c) pkt. 3, 4 (w zakresie dot. przeszkód naturalnych) w obszarach chroniących zimorodka;
 - d) pkt. 2, 3, 4 (w zakresie dot. przeszkód naturalnych), 5, 6 w obszarach chroniących ryby lub minogi lub skójkę gruboskorupową

z poważaniem
z up. Zarządu

do wiadomości:

- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska